

Кроме того, в современный цифровой формат будут переведены все музеи и выставки. Будет создан музей древнего искусства и технологий Великой степи «Ұлы дала»; также предлагается создать общенациональный клуб исторических реконструкций «Великие цивилизации Великой степи»; интересен будет и туристический проект по частичному восстановлению древнего города Отырар. Чтобы казахстанцы не забывали имена великих деятелей казахского народа, достижения людей, памятники истории и культуры, предлагается создание образовательного энциклопедического парка под названием «Великие имена Великой степи» [5]. Все эти государственные программы, несомненно, будут способствовать развитию при школах и краеведческих музеях страны историко-археологического движения, исследовательской и проектной деятельности учащихся.

Результатом успешной реализации проектной технологии на уроках истории должно стать воспитание нового поколения, которое бережно сохраняет и ценит опыт предыдущих поколений, может построить успешное будущее и занять достойное место в мировом пространстве. Проектное обучение позволяет развивать у учащихся компетенции, необходимые в современную эпоху, прежде всего, умение адаптироваться к стремительно изменяющимся условиям жизни. Передовые страны Европа и США уже приступили к созданию новых измерителей в оценивании образовательных результатов. В частности, по решению секретариата ОЭСР, новым направлением в международном исследовании PISA в 2021-2024 гг. станет оценка креативного мышления школьников.

Использованная литература

1. Дьюи Д. Демократия и образование. М.: Педагогика, 2000. 384 с.
2. Бектурганова Р. За и против обновленного содержания образования // <https://uchitelskaya.kz/mneniya/za-i-protiv-obnovlyonnogo-soderzhaniya-obrazovaniya> (дата обращения: 15.03.2021).
3. Типовая учебная программа по учебному предмету «История Казахстана» для 5-9 классов уровня основного среднего образования по обновленному содержанию // <https://nao.kz/loader/fromorg/2/25>. (дата обращения: 20.03.2021).
4. Асадова Н.З. Метод проектов: проблемы и барьеры // https://edpolicy.ru/problemsbarriers_projectmethod. (дата обращения: 22.03.2021).
5. Назарбаев Н.А. Семь граней Великой степи // <http://www.akorda.kz/ru/events/statya-glavy-gosudarstva-sem-granei-velikoi-stepi>. (дата обращения: 20.02.2021).

ТАРИХ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ИНТЕРАКТИВТІК ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Кусайнова К. К., тарих пәнінің мұғалімі

№104 мектеп-гимназиясы

Қарағанды қ., Қазақстан

Бүгінгі күні білім бәсекеге түсіп отыр. Білім саласы экономикалық тиімділікке ие болуда. Кәсібилік пен заманауи білімдердің манызы артып отырған тұста оны иелену үшін ғылым мен білім беру саласын халықаралық деңгейге көтеру қажет. Мұның өзі еліміздегі білім беру жүйесін түбегейлі өзгертуді талап етеді және нақты міндеттер жүктейді. Қазіргі заман ұсынып отырған жаңа парадигма: оқушы – пәндік ақпараттық орта (жаңа технологиялар) - мұғалім. Ол білім беру жүйесінің барлық саласын қамтиды. Мұндай жаңа педагогикалық технологиялар бүгінгі білім беру саласының алдында тұрған өзекті міндеттерді шешуге жол ашатын жалғыз мүмкіндік екені даусыз. Жаңа ақпараттық технологиялар нақты білім беру жүйесі бойынша, біріншіден білім берудің мазмұнынан, яғни оқу жоспарлары мен бағдарламаларынан, екіншіден, мектеп қызметін ұйымдастырудан, үшіншіден, оқушы мен мұғалім арасындағы қарым- қатынастан, оқыту әдістерінен көрініс табады. Сол себептен, мұғалімдер өз сабақтарында жаңа технологиялар енгізу керек. Сол технологиялардың бірі – интерактивтік технологиясы.

Интерактивтік технологиясы

Интерактивтік оқыту – бұл танымдық іс -әрекетті ұйымдастырудың арнайы формасы. Ол нақты және болжамды мақсаттарды көздейді. Осындай мақсаттардың бірі-оқушыға өзінің табысқа жете білетіндігін, интеллектуалдық тұрғыда басымдылығын сезіне алатындай қолайлы жағдай жасау. Интерактивті әдістерге жататындар: проблемалық шығарма әдістері, пікірталастар, топпен жұмыс, миға шабуыл әдісі, инсерт әдісі, викториналар, шағын зерттеулер, презентациялар. Интерактивті әдіс қолдану кезінде мыналар ескерілуі керек:

- тұлғаның еркіндігі мен құқықтары сақталуы;
- тұлғаның өзін көрсете алуына жағдай жасау;
- педагогикалық қолдау көрсету.

Топтық технологиялар

Оқытудың топтық тәсілі сынып жүйесіне толық сәйкес келеді. Топтық технологияда топтық жұмысты (дифференциалдау принциптері негізінде) және топ аралық жұмысты (әр топтың ортақ мақсатта өз міндеті бар) ажыратуға болады. Тиісті педагогикалық басшылық пен басқарудың көмегімен бұл формалар ұжымдастырудың негізгі шарттарын жүзеге асыруға мүмкіндік береді: ортақ мақсат туралы хабардар болу, міндеттерді тиісті түрде бөлу, өзара тәуелділік және бақылау. Жұмыстың бұл түрі фронтальдан гөрі жақсы, оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеруді қамтамасыз етеді, ынтымақтастыққа, ұжымдық танымдық іс-әрекеттің пайда болуына үлкен мүмкіндіктер ашады. Бұл технология күшті де, әлсіз де оқушыларды оқытуға мүмкіндік береді, балаға көзқарас ынтымақтастыққа негізделген. Бұл білім беру процесінің белсенділігі мен мазмұнды игерудің жоғары деңгейіне жетуді қамтамасыз етеді, баланың дамуына күшті ынталандырушы әсер етеді. Сабақтағы оқушылардың жұмысының топтық формасымен мұғалім мен оның жолдастарының әр мұқтаж оқушыларына жеке көмегі артады. Консультант оқушы сыныптасына түсіндіру кезінде икемді және шоғырландырылатын тарих туралы білімдерін өзектендіруге және нақтылауға мүмкіндігі бар. Топтық жұмыстың технологиялық процесі бірнеше кезеңнен өтеді: тапсырмаға дайындық, топтық жұмыс және қорытынды бөлім.

«Балалар тарих жазады» инновациялық технологиясы

Оның тұжырымдамасы мектеп оқушылары құжаттық-әдістемелік кешендермен жұмыс істейді және олар өздері тарихи оқиғалардың белгілі нұсқаларын ұсынады - өздері тарих жазады. Мысалы, 5-сыныпта балаларды ұлттық тарихтан оқулық жазуға шақырады, онда барлық мәтіндер, сұрақтар мен тапсырмалар, иллюстрациялар, карталар, сызбалар мектеп оқушыларының ұжымдық жұмысының жемісі болып табылады.

Тарихты оқытуда жобалық қызмет технологияларын қолдану

Жобалау технологияларының негізгі принципі: оқушылар осы технология бойынша жұмыс шеңберінде оның қызметінің пәні болып табылады. Жобалар әдісі өзінің дидактикалық мәні бойынша өмірлік жағдайда тиімді әрекет етуге мүмкіндік беретін қабілеттерді қалыптастыруға бағытталған, оған мектеп бітіруші өзгеретін жағдайларға бейімделе алатын, әр түрлі жағдайда бағдарлай алатын, әр түрлі топтарда жұмыс істей алатын қабілеттер қалыптастыруға бағытталған. Белсенділік - бұл мәдени таңдау, онда жауапкершілікті таңдау мүмкіндігі қалыптасады.

Тарих сабақтарында негізгі жазбаларды қолдану

Мазмұнды конспекттің ұмытылғаны соншалық, бұл туралы еске түсіріп қана қоймай, оған екінші соққы беру уақыты келді. Бұл жүйенің ажырамас бөлігі рефлексия болып табылады, ол мектеп оқушыларының оқу іс-әрекетінің құрамдас бөліктерінің бірі ретінде зерттелетін материалды түсіну және түсіну деңгейін жоғарылатады. Қосымша жазбалар тарихи білімді игерудің жеке ерекшеліктеріне сәйкес материалды және оның құрылымын беру қарқынын өзгертуге мүмкіндік береді. Тірек жазбалары оқыту құралы ретінде ұғымдарды мейлінше игеруге, терең білімді қалыптастыруға және оларды жүйелеуге ықпал етеді. Сонымен қатар, тіректерді қолдану оқушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруды, олардың өз бетінше жұмыс жасау, өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытуды көздейді. Техникалар мен әдістерді таңдау кезіндегі жүйелілік тарихты зерттеу барысында оқушылардың дамуындағы жедел прогреске ықпал ететін өзара тәуелді дидактикалық шарттардың кешенін жасайды. Тәжірибе көрсеткендей, бұл әдістемені қолдану мұғалімдердің де, оқушылардың да құзыреттілігін арттыруға әкеледі.

Негізгі жазбалардың ең маңызды элементтері:

1. Оқу материалының блоктық модульдік құрылысы;
2. Мақсат қою негізінде оқу іс-әрекетін ынталандыру;
3. Білім мен білікті игеру үшін мұғалімнің басшылығымен сабақта өзіндік, шығармашылық іс-әрекеттің басым болуы;
4. Оқу іс-әрекетін қалыптастырудың өзін-өзі бақылауы мен сырттай бақылауын ұйымдастыру, оқушы мен мұғалімнің рефлексиясы негізінде оқу материалын игеру.

Негізгі жазбалар жүйесі мектепте қолданылатын дәстүрлі оқыту формасымен салыстырғанда бірқатар артықшылықтарға ие: икемділік (проблемалық модуль құрылымы элементтерінің ұтқырлығы, саралау және дараландыру мүмкіндігі, оқыту мазмұнын интеграциялау; оқушылардың бақылау мен бағалау жүйесінің технологиялық динамикасы мен оқыту әдістемесі мен әдістерінің өзара алмастырымдылығы. Проблемалық, дамытушылық, логикалық сипаттағы арнайы әзірленген

сұрақтар мен тапсырмалар оқушыларға үй жұмысын жүйелі түрде дайындау, қосымша әдебиеттерді зерделеу қажеттілігін дамытады, нәтижесінде олар жауапкершілік пен мақсаттылық сияқты адамгершілік қасиеттерді қалыптастырады. Әсіресе әлсіз оқушылар үшін негізгі жазбалардың маңыздылығын көрсету қажет. Олар үшін жеке фактілерді, оқиғаларды, даталарды есте сақтау өте қиын болуы мүмкін. Мұндай оқушылар көбіне жиі шатастырады, тұйықталады және сайып келгенде пәнге деген қызығушылығы жоғалады. Бұл жағдайда тірек конспект шынымен де осындай оқушыларға тірегіне айналады. Мұғалімнің көмегінсіз тек бір элементтің ғана емес, бүкіл тақырыптың материалын еске түсіруге және көбейтуге мүмкіндік береді. Бұл әдістемедегі тәжірибем көрсеткендей, негізгі жазбаларды қолдану арқылы оқыту есте сақтауды, логикалық ойлауды, талдау, монологтық қабілеттерді дамытады, оқушылардың шығармашылық әлеуетін, жеке қабілеттерін ашады. Қосымша жазбалар - қысқа жазбалардың бір түрі, зерттелген материалды қорыту құралы ретінде қызмет етеді. Тірек белгілері оқушыға ақпарат бірліктерін - негізгі және негізгі емес фактілерді есте сақтауға көмектеседі. Оқушылардың есте сақтайтын және еске түсіретін белгілері бар тақта тақтасының эскиздерін, сонымен қатар тақырыптың негізгі идеяларын бейнелейтін алдын-ала дайындалған шебер жазбаларын қолданамын. Негізгі жазбалармен жұмыс сыныпта және үйде жүзеге асырылатын бірнеше негізгі және қосымша кезеңдерді қамтиды:

1. Мұғалімнің жаңа материалды тақтаға тірек сызбаларын құра отырып түсіндіруі және оларды дәптерге бекітуі.
2. Құрастырылған конспектке сәйкес материалды консолидациялау.
3. Оқулықпен және сабақты сүйемелдеу схемаларымен оқушының өзіндік үй жұмысы.
4. Үй тапсырмасын тексеру кезінде жадтан тірек сигналдарын дәптерге жазбаша түрде көбейтуге болады.
5. Қайталау-жалпылау сабақтарындағы жазбалар негізінде оқылған материалды үнемі қайталау және тереңдету. Тәуелсіз реферат құрастыру.

Менің ойымша, негізгі жазбаларды пайдаланудың артықшылығы - мұғалімнің белгілі бір сабақта және сынып деңгейінде қандай міндеттер қоятындығына байланысты шартты белгілерді және негізгі жазбалардың әртүрлі түрлерін икемді пайдалану. Бұл жағдайда мақсат бір - оқушылардың берік білімге айналатын тарихқа деген танымдық қызығушылығын дамыту. Айта кету керек, тірек конспект материалды ауызша баяндау барысында бормен тақтада орындалады және оның визуалды тірегі ретінде қызмет етеді. Схемалық бейнелеудің көмегімен мұғалім құбылысты оның логикалық дәйектілігінде ашады, темпті анықтайды және кескіндемелік қатарды қажет уақытта үзіп немесе жалғастырады. Суретте барлық ұғымдарды бейнелеуге болмайтындықтан, сөздер тірек конспектте де қолданылады, көбінесе қысқартылған нұсқада, бірақ оқушыларға түсінікті. Мұндай жүйенің басында қиындықтар туындайды, бірақ кейінірек балалар мұндай жұмыстарды, соның ішінде субъективті тәжірибеге негізделген зерттеу жұмысының элементтерін қуана-қуана орындайды.

Қорыта келе педагогикалық әдістерді үнемі жетілдірудің, жетілдірудің нәтижесі инновациялық технологияларға айналды, яғни технологиялар, соның арқасында білім беруде жаңа идеялардың интерактивті процесі жүреді. Инновациялық технологияларды қолдану оқушыларды өз бетінше ойлау жұмысына, ізденіске және шығармашылыққа баулиды. Бұл оқушылармен тиімді жұмыс істеуге және оқушылардың ой-пікірлеріне жауап беруге, сабақты эмоционалды түрде өткізіп етуге, бүкіл сыныпқа психологиялық жайлылық жасауға мүмкіндік береді, бірақ ең бастысы оқушылардың өздік жұмыстарына сүйену керек. Барлығын ойлана отырып, мен мынандай қорытындыға келдім: бүгінде көптеген мұғалімдер инновациялық технологияларды қолданбай жұмысты елестете алмайды және мен де олардан тыс қалмаймын. Оларды пайдалану білім беру үдерісін әр бала оның бір бөлігі болатындай етіп ұйымдастыруға көмектеседі, сезімтал тәлімгер мен адал көмекші - мұғалімге сүйене отырып, оны қалай үйренуді қалайды және оны қалай дұрыс жасау керектігін біледі. Осы тақырып бойынша тәжірибе көрсеткендей, дамытушылық және топтық технологияларды қолдану. Жобалау және зерттеу іс-әрекетінің технологиялары, тірек конспекттерді, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану жасөспірімдердің басқа іс-әрекетте алған тұлғааралық өзара әрекеттесу дағдыларын, өндірістік қызметке қабілеттілік пен қабілетті, ақыл-ой дамуының жалпы деңгейін дамытуға мүмкіндік береді. Сабақты ұйымдастырудың алуан түрлі формалары мен әдістері оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырады, олардың тарихи санасын қалыптастырады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Оқыту – тәрбиелеу технологиясы журналы-2011ж.
2. Оқушылардың сыни тұрғыдан ойлауын дамыту нысандары мен әдістері.

3. Жаңа тұрпатты мұғалімнің кәсіби іскерлік сапалары. Қазақстан мектебі журналы №9, №10 2011ж.

ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ МЕН ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Медиева С.Х., Жұматай Н.Т., докторант
(Ғылыми жетекшісі: п.ғ.к., доцент **М.Н. Шаяхметова**)
Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті
Қарағанды қ., Қазақстан

XXI ғасыр технологиялық экспанция дәуірі. Қазіргі таңда компьютерлер, ұялы телефондар, интернет желісі, теледидар және өзге де гаджеттер біздің өміріміздің ажырамас бір бөлігіне айналды, себебі бұл заманауи құралдар шаруамызды бірнеше есеге жеңілдетіп, адамзатқа теңдессіз құндылықтың бірі, уақытты сақтап қалуға мүмкіндік береді. Ақпараттық технологиялардың алуан түрлілігі мүмкіндігі шектеулі жандарға білім алып, жұмыс істеуге жол ашады. Және ең бастысы, интернет желісінің көмегімен адамдар қажетті ақпаратты қысқа мерзімде таба алады. Бірақ алда айтылып өткен артықшылықтарына қарамастан, бұл гаджеттер әрбір азаматқа және жалпы әлемдік социумға кибертерроризм, денсаулықтың нашарлауы, техникаға тәуелділік, рухани таяздық пен деградация сияқты үлкен зардаптар да алып келді.

Сандық технологиялар мен интернеттің дамуы адамдардың есте сақтау қабілетіне де кері әсерін тигізетіндігін көпшілік біле бермейді. Дәл осы сұрақ бойынша "Касперский зертханасының" зерттеушілері 1000-нан астам адамға сауалнама жүргізген болатын. Сұралғандардың жартысына жуығы (44%) жақындарының телефон нөмірлерін және өзге де ақпаратты өз жадында сақтай алмайдындығы анықталды. Бұл құбылысқа ғалымдар "сандық амнезия" деген атау берді. Сандық амнезия адамдардың күнделікті өмірде өзіне қажетті деректерді есте сақтаудың орнына осы міндеттерді смартфондарға жүктеуінен туындайды.

Себебі, ми, атакты нейроғылым мен биологиялық ғылымдардың профессоры Татьяна Черниговскаяның дәлелдеуі бойынша, күрделі тапсырмаларды шешу, күнделікті жаттығулар жасау, бір сөзбен айтқанда миға күш түсіру арқылы дамып отырады.

Бүгінгі заман беттескен бұл проблемалар шәкірттердің оқу сапасының төмендеуіне әкеліп соқтырады десекте, заманауи қоғамның тіршілігінде желінің маңызы күннен күнге артып отыр.

Қазіргі заманғы ұйымдар желілердің білім және инновациялар алмасу үдерісінде маңызды екендігін атап көрсетуде. Оның мынадай белгілерін атауға болады: 1) көптеген ақпаратқа қолжеткізуге болады, 2) технология құралдары жылдам өзгеріп жатады, 3) ынтымақтастық орнату және орасан зор жеке үлес қосу қабілеті.

XXI ғасырда нәтижелі болу үшін азаматтар мен жұмысшылар ақпаратқа, мультимедиа мен технологияға қатысты көптеген функционалдық және сын тұрғысынан ойлау дағдыларын көрсете алу қажет. Балаларымызды болашаққа дайындауда шығармашылық, сын тұрғысынан ойлау, қарым-қатынас және бірлесіп әрекет ету мәселелеріне назар аудару маңызды.

Осының дәлелі, М. оқудың ғылыми-дидактикалық негізіне сай жаңа бағытты ұсынды. Ол «Баланы оқыған нәрсесін бір-біріне ұяқастырып ойлануына, оқып шыққаннан кейін жадында ретті һәм толық мағынасымен қалдыруға әдеттендіруі керек.» деген сөздерінде сабақты баяндап түсіндіру сипатында өткізу жоспарланған нәтижені бермесін, сол себепті ұстаз әр сабағына шығармашылықты қосу керектігін түсіндірді.

Осы тұрғыда олары педагогы К.Ушинский сөзін қолдап, тәлімгерлер сабақ материалын ұзақ мерзімді жадыға сақтап, жалпы оқу үрдісін жеңілдету мақсатында көру, есту, сипап сезу сыңды сезім мүшелерін бірге іске қосып жұмыс жасау керек деген ойды алғатартты.

Жаһандану дәуірінде сапалы білім беру білім алушылардың жұмысын ұйымдастыруда жаңа әдістер мен технологияларды кеңінен пайдалануды, білім беруді ақпараттандыруды талап етеді. Демек, білімнің жаңа мазмұнын жүзеге асыру үшін жаңа технологиялар керек. Білім беру саласында оқытудың заманауи технологияларына сыни тұрғысынан ойлау технологиясы, тұлғалық-бағдарлық технология, денсаулық сақтау технологиясы, ақпараттық технологиялар, ойын технологиялары, проблемалық технология, жобалық технология және тағы басқа.

Сондай педагогикалық технологиялардың бірі «Сыни тұрғысынан ойлау технологиясы». Сын тұрғысынан ойлауды дамыту бағдарламасы – әлемнің түкпір-түкпірінен жиылған білім берушілердің бірлескен еңбегі. Мақсаты – барлық жастағы оқушыларға кез-келген мазмұнға сыни тұрғыдан қарап,